

صنعت قالببافی از قدیم از مهمترین صنایع دستی در اغلب روستاهای ایران بوده است و یکی از اقلام با ارزش صادراتی نیز به شمار می آید لیکن بسیاری از کارگران این صنعت در شرایط نامناسب محیطی و کاری قرار دارند بطوریکه می توان به مشکلاتی چون وضعیت نامناسب بدنی، ساعات کار طولانی، شرایط نامناسب محیطی مانند نور نامناسب و... اشاره کرد که این شرایط، سلامت جسمی و روحی کارگران را به خطر می اندازد لذا بهبود شرایط ایمنی و بهداشت محیط کارگاههای قالببافی نقش مهمی در سلامت قالببافان خواهد داشت.

عوامل زیان آور محیط کارگاههای قالببافی:

- * عوامل فیزیکی: شامل نور نامطلوب
- * عوامل شیمیایی: شامل گرد و غبار - تماس پوستی با مواد شیمیایی
- * عوامل ارگونومیک:
- الف- وضعیت بدنی در حین کار: مانند کار یکنواخت بدنی به مدت طولانی
- ب- ابزار کار نامناسب
- * عوامل بیماریزا: مانند باکتریها که می توانند باعث سیاه زخم، کزاز و سل شوند.
- * عوامل مکانیکی: مانند ضربات حاصله از وسایل و ابزار کار

بیماریها و مخاطرات در محیط کار قالببافی:

الف- اختلالات بینایی ناشی از کمبود نور:

با توجه به ظرافت کار در قالببافی و نیاز به توجه همیشگی و زیاد بافنده به نقطه بافت، خستگی چشم ایجاد می شود حال اگر در طراحی روشنایی مقدار نور به اندازه کافی نباشد، علاوه بر سردرد و سرگیجه نهایتاً کاهش بینایی ایجاد می نماید.

راههای پیشگیری:

- لازم است مساحت پنجره کارگاه، یک پنجم مساحت کف آن باشد.

- دیوارها و سقف باید دارای رنگ روشن باشد.

- از لامپهای مهتابی و معمولی بصورت توأم استفاده شود.

- لامپها نباید در کارگاه به هیچ وجه در مسیر میدان دید قالبباف قرار گیرد.

ب- عوارض اسکلتی:

- خم شدن مکرر روی دار قالی و نشستن طولانی مدت باعث ایجاد خمیدگی در ستون فقرات و قوز پشتی می گردد.

- لگن خاصره در زنان تنگ شده و باعث ایجاد اشکال در زایمان می گردد.

- استخوانهای زانو تغییر شکل داده و مفاصل پا ورم می کند.

- مفاصل دست و انگشتان دچار تورم می گردد.

راههای پیشگیری:

- به منظور پیشگیری از بروز حادثه دار قالی باید به صورت عمودی و محکم نصب گردد.

- از ابزار کار مناسب و مرغوب با دسته چوبی یا باند پیچی شده استفاده گردد.

- پس از بافت هر ۵۰-۶۰ سانتی متر باید قالی حول محور افقی پیچیده شود تا قالبباف مجبور نشود بازوها را بالا بگیرد.

- از نیمکتهای قابل تنظیم و مجهز به تشکچه، پشتی مناسب و زیر پای مناسب جهت جلوگیری از آویزان شدن پاها استفاده گردد.

- فاصله پایین نورد دار قالی از زمین ۵۰-۶۰ سانتی متر بالا باشد بطوریکه مانع دراز کردن پاهای قالبباف نشود.

ج- ناراحتی های ریوی:

این عارضه در اثر تنفس هوای پرز آلود در کارگاههای قالببافی ایجاد می شود.

راههای پیشگیری:

- هواکش مناسب در محل کارگاه نصب گردد.

- از ماسک تنفسی مناسب استفاده شود.

د- اختلالات روانی و خستگی:

دقت زیاد قالبباف در هنگام انجام کار باعث لرزش دست و اختلالات روانی در طولانی مدت خواهد شد.

راههای پیشگیری:

- طرح، رنگ و اندازه قالی هر چند وقت یکبار به منظور ایجاد تنوع تغییر یابد.

- برای هر ۲ ساعت کار یک ربع، استراحت در نظر گرفته شود.

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

شهید صدوقی یزد

معاونت امور بهداشتی

شبکه بهداشت و درمان شهرستان ابرکوه

(بهداشت و ایمنی در قالبافی)

گروه هدف:

قالبافان

تهیه و تنظیم:

محمد کوهی - احمد فتاحی

کارشناسان بهداشت حرفه ای

- دار قالی بایستی در اتاقی مجزا از اتاق نشیمن و آشپزخانه نصب شود.

- اصول ایمنی در سیم کشی برق کارگاه رعایت شود.

- کپسول اطفاء حریق و جعبه کمک های اولیه با تجهیزات کافی تهیه و در کارگاه نصب شود.

- لبنیات، میوه جات، سبزیجات تازه، گوشت و حبوبات به منظور پیشگیری از کم خونی و ضعف عمومی مصرف شود.

- زنان باردار بویژه بعد از ۶ ماهگی از قالبافی خودداری نمایند.

- از به کار گماردن دختران کمتر از ۱۲ سال خودداری گردد.

- معاینات شغلی به صورت سالیانه انجام شود.

ورزشهای لازم و توصیه شده در قالبافی:

- نرمشهای سبک گردن، کمر، مفاصل دستها و نشست و برخاست به مدت ۵ دقیقه انجام شود.

- برای کاهش خستگی چشمها لازم است چشمها را برای چند لحظه بسته و کمی با دست تمیز آنها را به نرمی ماساژ داده و سپس لحظاتی به دور دست نگاه کنید.

- عضلات سر شانه را به طرف بالا آورده و تا ده بشمارید و سپس رها کنید و این حرکت را چند مرتبه در طول کار تکرار کنید.

- سر را به جهت عقربه های ساعت و سپس خلاف آن بچرخانید.

- در زمان استراحت بین کار، پاها را دراز کنید.

- هنگام خوابیدن، پاها را دراز کرده و زیر پاها یک بالش قرار دهید.

- در فواصل زمانی معین ماهیچه های پا را منقبض کرده و سپس رها کنید.

- ضمن رعایت حداکثر ۸ ساعت کار روزانه در بین کار، استراحت های کوتاه مدت داشته باشد.

- نسبت به انجام نرمش ها و ورزش های سبک اقدام کند.

ه- سیاه زخم:

تماس کارگران قالبافی با پشم و موی حیوانات آلوده به باکتری این بیماری ممکن است آنها را دچار عارضه سیاه زخم نماید.

راههای پیشگیری:

- پشم ها از مکان های معتبر خریداری و قبل از استفاده ضد عفونی گردد.

- هنگام بریدگی، زخم ها سریعاً توسط مواد ضد عفونی کننده شستشو و پانسمان گردد.

ر- مسمومیت های ناشی از رنگ:

گاهاً رنگهای شیمیایی به کار رفته در نخ و پشم قالی خطرناک بوده و در اثر تماس با دهان و پوست زخمی ممکن است ایجاد مسمومیت نماید.

راههای پیشگیری:

- از بردن نخهای قالی به دهان خودداری و پانسمان به موقع زخمها انجام شود.

و- سایر نکات ایمنی و بهداشتی:

- دیوارها و سقف باید طوری ساخته شده باشد که از نفوذ گرما، سرما، صدا و رطوبت به داخل و بالعکس جلوگیری نماید.

- کف کارگاه باید بدون حفره، هموار و ترجیحاً قابل شستشو بوده و لغزنده نیز نباشد.